

ЕДИН КЪСНОАНТИЧЕН ФРАГМЕНТ ЗА НАУЧНИТЕ

БАЗИ ДАННИ

A LATE ANTIQUE FRAGMENT ON SCHOLARLY DATABASES

Атенадор Псевдо-Филомат (Ив.?)

<...>¹лел²<...>

как[ъ?]<в>³ [...]

<?>ирк [.]⁴

¹ Сведенията за този фрагмент са оскъдни и се черпят единствено от две маргинални бележки в средновековен свитък-палимпсест, запазен днес в две парчета, част от Резервната колекция за допълнителни изследвания на Музея за остатъчни материали в производството на средновековна книжнина в района Източен Вилтберг – Югозападен Хохенбург, под каталожен номер WaTt 257ф.36. По-старият пласт представлява сбирка от единично запазени късни александрийски неосъществени поети и/ли граматичи с незащитен докторат – вж. описа у Jussenstrudel-Meinkopf, A. W. B. & D. J. F. Weinschmertz von Pfeilausland-Schmeizenbergerowitz, *Beschreibung der Kleinoderkeinrelevanzcodices der Spätantiquität*, Annaberg-Buchholz-Treuenbrietzen, 1903, 1167-1178; за културния контекст на споменатите александрийски почни-книжовници и автора, вж. Jørgenson, Å., *Alt som jeg ikke kunne ble: De senantikene forfatter og vitenskapsmenn som ikke kunne ha skrevet ingenting og vi vet veldig litt om*. Filosofkandidatsarbeid, håndskrift. Tromsø, 1971, p. 63, n.457.

² В науката мненията относно това начало се разделят поне на три. Първата група изследователи (Джаксън-Иванова, Льо Терие и Катастропулу) считат, че фрагментът е част от възхваляващ химн, посветен на антипантиотичната нимфа Олелия – покровителка на ненужния шум, истеричната катаплексия и несъразмерното самоучествие. Според тях, началото тук представлява остатък от разпространена за 3-4 месеца разговорна формула от края на II в. сл. Хр., гласяща „О, лелю Олелий!“ (повече литература за лелизма, вж. във Филологически форум (9), 2019, 1, стр. 238, бел. 10), от която се счита, че древните скити са взели синкопираната форма „*олеле*“, ползвана впоследствие в мистериален култ и оцеляла в езика на прабългарите, които някак си я чули из средноазиатските степи при контакта си със сродни на скитите други ирански племена или просто са я чули от средношното бълнуване на някой скитски пленник при трансформирането на социалната му роля. Втората група учени (Гжешкошчова-Трензлер, Павлинюк, Робъртсън-дъо Сен Жак о Рон, Асталануево и цялата школа от частния колеж по електронни телекомуникации, библиотечни науки и туризъм на о. Мавриций) се обединяват около твърдението на Юлия Гошевич-Питърсън, което някой е чул тя да подхвърля в кафе-паузата на Седемнадесетия международен сибирски класически конгрес в Томск през 1982г., а именно, че „*sve dobro, ali to nije uopšte to!*“, т.е. става въпрос за механична контаминация между два откъсна с невъзстановими отношения. В третата група условно влизат всякакви единични извънконтекстуални обяснения, които сами по себе си дават достатъчно материал и които оставяме на любознателния млад учен като подходяща тема минимум за магистърска теза.

³ Повредената бележка в полето на палимпсеста прави разчитането на този ред трудно, спекулативно и съмнително. Така например Йоргенсон (вж. бел. 1) го чете като „как въобще“, докато Виламовиц-Мьолендорф споменава в бележка до иконома си, че четенето „какъв [зор/праз/чеп]“ се вписва по-добре, поради тясна кореспонденция с надгробен паметник от епохата, за който Виламовиц-Мьолендорф бил чел на младини в някаква притурка към годишника за археологически сведения на местната библиотека, която баба му била купила на старини с останалата сума след продажбата на половин замък с двора и овошките с цел погасяване на дългове от бридж.

⁴ От по-късни споменавания във византийски енциклопедии, неиздадени и останали на ниво фишове, поради прекъсване на императорското финансиране след първа или втора проектна фаза, знаем със сигурност, че подобни фрагменти са се раждали поради назряващия феномен на междубиблиотечна каталогизация, която в Късната античност започва да се извършва от доброволчески сдружения. С времето, обаче, тези сдружения започват да се изхранват от институциите и от самите обслужвани книжовници под претекст на доброволни дарения и символични такси; извършващите тези услуги, също така започват да налагат определени формални изисквания, за изпълнението на които често се е прибягвало до назначаването на специфични цели отдели, занимаващи се с удовлетворяването на условията. Интересно е да се отбележи, че фрагментът е преписан в полето до откъс от загубеното съчинение на Полиграф Сицилийски „За ползата от издаването на много съчинения и публикуването им луксозни сбирки кодекси и как да не полудеем“.